

Govor visokog predstavnika na okruglom stolu o Bosni i Hercegovini: Na putu ka europskoj budućnosti

Dame i gospodo,

Na početku, dopustite mi da zahvalim SAIS-u i Centru za transatlantske odnose. Veliko mi je zadovoljstvo sudjelovati u diskusiji o tome kako Bosna i Hercegovina može odlučnije krenuti ka euroatlantskoj budućnosti.

Proces približavanja Europskoj uniji će Bosni i Hercegovini neizbježno donijeti stabilnost i prosperitet, te iz tog razloga napredovanje na putu ka EU ostaje deklarirani cilj bosanskih lidera iz svih etničkih skupina.

Nedavno smo vidjeli neke početne korake u tom smjeru, ali potrebno je učiniti daleko više.

Kao što smo već čuli, vlasti Bosne i Hercegovine trenutno rade na ispunjavanju Upitnika EU, što je vrlo važan dio cjelokupnog procesa pridruživanja. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je na snazi, a već se održavaju i sastanci potpovjerenstava. Nedavno je potpisan Ugovor o transportnoj zajednici što će, u konačnici, otvoriti vrata za poboljšanja u sektoru infrastrukture.

* * *

Ovo je pozitivan dio. Međutim, ima i izazova koje treba rješavati. U protivnom, oni će blokirati budućnost procesa pridruživanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji. Danas bih želio skrenuti pažnju na najvažnije izazove.

Prvi se odnosi na izbore. Postojeća neslaganja oko izmjena procedure izbora delegata u Dom naroda Federacije BiH trebaju se riješiti prije održavanja izbora planiranih za sljedeću godinu kako bi se osiguralo brzo formiranje vlasti nakon izbora. U protivnom, posljedice će se odraziti na ekonomske reforme i priključenje EU.

Političke stranke koje bi o ovom pitanju trebale pregovarati u najboljoj namjeri da se pitanje riješi, zauzimaju maksimalističke stavove kako bi dobili poene kod birača, što ne vodi rješenju.

Izbori se trebaju održati sljedeće godine i rezultati izbora se trebaju provesti bez značajnih kašnjenja.

Drugo pitanje koje bih želio naglasiti danas je poštivanje Daytonskog mirovnog sporazuma, posebno njegovog Aneksa 4, odnosno Ustava.

Izjave nekih lidera u Republici Srpskoj koji dovode u pitanje buduće postojanje države i odbijaju nadležnost državnih institucija, uključujući i odluke najviših sudova, djeluju destabilizirajuće i sve više otežavaju reforme.

Bosna i Hercegovina je decentralizirana zemlja i takva će i ostati, osim ukoliko se ne donesu ustavne promjene uz suglasnost svih naroda. Ali, tvrditi da nema države Bosne i Hercegovine ili osporavati ovlasti države u oblastima kao što su vanjska politika i međuentitetska provedba zakona su netočne tvrdnje koje su štetne po pomirenje i buduće reforme.

Treće pitanje koje želim danas naglasiti je od suštinskog značaja, a to je pogoršanje stanja u smislu poštivanja vladavine prava.

Imamo primjere na najvišim političkim razinama, kada izabrani dužnosnici ignoriraju odluke suda ili čak izjavljuju da ih neće provoditi.

Ovo uključuje i neprovedbu odluke Europskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić-Finci i u sličnim predmetima. Posljedica takve situacije je da, prema postojećem sustavu, imamo određene skupine koje su diskriminirane više od dva desetljeća jer im je onemogućeno pravo da obnašaju političke funkcije.

A u gradu Mostaru građani nisu mogli birati svoje predstavnike tijekom dva zadnja izborna ciklusa, jer dvije glavne političke stranke u gradu nisu spremne provesti odluke Ustavnog suda o izbornom sustavu u Mostaru.

I još jedan primjer na kraju: neki kantoni u Federaciji nisu izmijenili svoje ustave kako bi ugradili odredbe kojima se jamči status pripadnika srpskog naroda i srpski jezik, unatoč zakonskoj obvezi iz 2002. godine da to učine.

Sva ova pitanja moraju se riješiti.

Problemi s vladavinom prava puno su dublji, u smislu korupcije u političkom sustavu, glomaznom javnom sektoru i pružanju osnovnih usluga građanima.

Ti nedostaci u vladavini prava doprinose egzodusu talentiranih ljudi iz zemlje, posebno mladih, i jačaju snage nacionalizma i podjela.

Daytonski mirovni sporazum definira Bosnu i Hercegovinu kao državu koja se rukovodi vladavinom prava i mislim da se mi kao međunarodna zajednica trebamo ponovno angažirati i intenzivirati rad na jačanju vladavine prava, između ostalog i kroz borbu protiv korupcije.

* * *

Bez obzira na ovaj i druge izazove, ne mislim da treba biti

pesimista kada je riječ o budućnosti Bosne i Hercegovine.

Prije svega, ne zaboravimo da smo u prošlosti, kada smo bili ambiciozni, postigli fantastične rezultate. Prije malo više od deset godina izuzetno visoka razina političkog konsenzusa omogućila je BiH da ostvari radikalni napredak na pitanjima kao što je obrambena reforma i sustav neizravnog oporezivanja, bez kojih se ova zemlja vjerojatno ne bi mogla izboriti s fiskalnim izazovima s kojima se stalno suočava.

Ovi i puno drugih primjera iz tog perioda potvrđuju da su velike promjene apsolutno moguće kada postoji politička volja.

* * *

Dakle što treba promijeniti?

Za početak, izabrani lideri koji su izrazili opredjeljenje za integraciju u EU trebaju se odmaknuti od polariziranih pozicija i tražiti kompromise koji su nužni za usvajanje potrebnih reformi.

Vjerujem da će, dugoročno gledano, birači nagraditi takav pristup, jer je to jedini način da se dostigne članstvo u Europskoj uniji, nešto što ogromna većina građana podržava.

Sa strane međunarodne zajednice, mislim da moramo podržati one koji su izabrali konstruktivan put, ali i jasno govoriti protiv napora da se poništi napredak postignut na integraciji Bosne i Hercegovine i njenih naroda.

Trebamo podržati sve koji pokazuju stvarnu opredijeljenost za to da od BiH naprave stabilnu, funkcionalnu i prosperitetnu državu, nepovratno integriranu u europske strukture.

* * *

Dame i gospodo, budimo opet optimisti i ambiciozni i još jednom odlučno pokrenimo ovu zemlju.

Hvala!